

Za gospodarje

Maribor, dne 22. maja 1935.

Grozdni sukač.

Da povzroča grozdni sukač ali grozdni molj v naših vinogradih ogromno škodo, o tem pač danes nobeden vinogradnik ne dvomi več. Sicer računajo nekateri vinogradniki s tem, da mraz ugonobi tega nevarnega škodljivca, toda iz lastne prakse moram take trditve najodločneje zavrniti, ker temu škodljivcu mraz ne škodi in najsihodi še tako hud. Gotovo je še v spominu huda zima leta 1929—30, v kateri je škodljivec ostal pri življenju. Kako se ga torej ubranimo? Kaj ga zatiramo? V glavni stvari se zatira tega nevarnega škodljivca naših vinogradnikov v zimskem času, toda o tem bom pozneje enkrat razpravljaj, ker se mi zdi potrebno sedaj opozoriti na pobiranje v vegetacijski dobi trsa.

Že ob cvetju se pokaže seneni črviček (*Conchylis ambiguella* Hb.); ko so se jagode grozda nekoliko razvile, pa začne svoj uničujoč posel kiseljak ali kisl črviček. Seneni črviček naredi v vinogradih še prav ogromno škodo, ako se cvetenje trsa v hladnem in deževnem vremenu ovira. V splošnem pa žre ta škodljivec ves čas cvetenja trsa, kar je prilično do julija meseca. Po odcvetenju pa prične s svojim uničujočim delom gosenica drugega rodu, ki se zaje v jagodičje grozda in povzroča gnilobo in usahnjenje jagod.

Zatiranje je mehanično in kemično. Mehanično se zatira senenega črvička s tem, da se ga v času cvetja pobira s pincetami s kabrnkov in pozneje izbira in uniči napadene jagode. Toda tako delo je zamudno in ne obeta bogve kakega uspeha; zato se poslužujemo pri zatiranju tega nevarnega škodljivca raznih kemičnih zatiralnih sredstev, predvsem arzenikovih preparatov, ki so hud želočni strup kakor za živali tako tudi za ljudi, vsled česar je treba največje previdnosti pri uporabi.

Važno je ugotoviti, kedaj se škodljivec pojavi. Najprimitivnejše sredstvo za to ugotovitev je, da se postavi v mraku in zvečer v polovični višini trsa v vinogradu svetiljke, pod katere se postavi skledico ali kaj sličnega z nekoliko posladkane vode z octom ali z oljem in slabim vinom. Metuljčki frfotajo okoli luči in radi trčenja ob steklo padejo v tekočino. Ko se najde v vsaki tekočini primerno število metuljkov, se prične s prvim škropljenjem, kar je navadno v drugi tretjini meseca majnika in se po tem škropljenju čez 8 do 10 dni isto ponovi. Seveda se mora škropljenje izvršiti kar najatančneje tako, da se brozga enakomerno razprši po listju in kabrnkih, ker le samo na ta način jih obvarujemo pred uničenjem. Vedeti je namreč treba, da ostane na listju in kabrnkih zelo tanka arzenikova prevleka, ko voda brozgne zmesi izhlapi. In vprav ta arzenikova prevleka deluje kot želočni strup pri škodljivcu, odnosno gosenici škodljivca.

Kot zatiralno sredstvo se rabi 1% bakreno-apnena brozga s pridevkom 12 do 15 dkg Urania-zelenila. Drugo generacijo škodljivca, kiseljaka, pa zatiramo z istim škroplilom v drugi tretjini meseca julija.

Da ne bo toliko izpada pridelka, povzročena potom opisanega škodljivca, se opozarjajo vinogradniki na zatiranje in sicer pravočasno zatiranje tega opasnega uničevalca naših vinogradov.

Inž. R. Š.

Vojaške zadeve.

Skrajšanje roka. — S. A., Sv. Benedikt. — Prvi in drugi sin sta odslužila polni rok v kadru, pa je tudi tretjemu odmerjen polni rok. Potrjen je bil že leta 1932, pa še ni vpoklican. Ali ni rok za prošnjo prekoračen? — Rekrutna komisija je tretjemu sinu tudi odredila 18-

mesečni rok, ker ni dokazal vojaškega službovanja svojih dveh predhodnih rodbinskih članov. Sicer zakon o ustrojstvu vojske in mornarice izrezo določa rok treh mesecev za vložitev pritožb zoper odmero službovanja nabornih komisij in je prošnja za popravo vojaškega roka zamujena. Prporočamo pa kljub temu, da vložite čimpreje s 5 Din kolekovano prošnjo na pristojni vojni okrug in priložite tej prošnji rodbinsko polo ter obe vojniški ispravi starejših bratov. Rodbinsko polo je kolekovati po številu rodbinskih članov in sicer tako, da plačajo prvi trije po 10 Din, ostali pa po 5 Din kolek. (Družina s petimi rodbinskimi člani kolekuje torej družinsko polo s 40 Din.)

Hranilec družine. — J. B., Dobje pri Celju. — Imam sina, ki se je pred tremi leti priženil na majhno posestvo. Lansko leto je bil potrjen. Ima pa dva nepreskrbljena otroka in bolno mater svoje žene. Ali bo oproščen od vojaščine? — V slučaju, da se je sin oddelil od vaše (očetove) rodbine pet let pred njegovim naborem (usposobljenjem) ter da z občinskim potrdilom dokaže, da očeta materijelno ne podpira in je sploh brez vsake zveze z njim, in z dokazi o rodbinskem stanju sinove-rekrutove družine bo na vloženo prošnjo mogoče doseči, da se mu prizna hranilčev rok in se ga oprosti službe v kadru, če davčni predpis ne presega letno 120 Din. Če je davčni predpis višji, potem služi skrajšan, devetmesečni rok.

Vojaška oprostitev. — A. M., Sv. Primož, Ljubno. — Sosedovemu sinu je odmerjen devetmesečni rok. Ima pa za vsako delo nesposobne starše in bolno sestro. Vsi drugi bratje so oddeljeni in živijo ločeno ter vodijo samostojno gospodinjstvo. Ali bi prošnja za popolno oprostitev vojaščine uspela? — Davčni predpis je letno komaj 108 Din. Službe v kadru so oproščeni edini hranitelji nesposobnih zadregarjev (rodbinskih članov). Kot edini hranitelji se smatrajo rekruti onih rodbin, ki se vzdržujejo izključno od osebnega dela in zasluzka rekrutovega in plačujejo na leto manj kot 120 Din neposrednega davka in v katerih ni nobenega zadregarja, sposobnega za pridobivanje niti takega, ki uživa pokojnino ali katerikoli drug sta-

len dohodek, zadosten za vzdrževanje rodbine. Ker sta oče in mati za delo nesposobna in je davčni predpis manjši od 120 Din, bo prošnja za njegovo popolno oprostitev uspela le z dokazi o delan-zmožnosti sestre, ki živi v skupnem gospodinjstvu in o oddeljenosti bratov, ki se je morala izvršiti vsaj pet let pred njegovo usposobitvijo. Ta potrdila izda županstvo.

Vpoklic na odsluženje roka. — A. B., Stojnici pri Ptuj. — Letos so bili vpoklicani vojaki-rekruti dne 9. maja. Če niste prejeli poziva, zaprosite pri županstvu, da posreduje pri pristojnem vojnem okragu za vpoklic.

Skrajšani rok. — H. J. F. T. — V Vašem slučaju je potrebno z občinskimi potrdili dokazati, da živite od Vašega detinstva v skupnosti s starim očetom in materjo brez veze z starši, ki so odšli pred 25 leti v Ameriko, dalje, da sta stari oče in mati kakor tudi sedanja žena za vsako pridobitno delo nesposobni ter odvisni izključeno od Vašega osebnega dela in zasluzka ter z davčnim potrdilom, da davčni neposredni predpis ne presega vsote 120 Din. V takem slučaju bo prošnja za popolno oprostitev vojaške službe ugodno rešena.

Invalidska podpora. — F. Z., Sv. Jernej pri Ločah. — Do leta 1930 sem bil 30% invalid, vsled poslabšanega stanja pa sem bil v septembru 1930 ocenjen za 50% invalida. Letno invalidnino prejemam do danes 480 Din, iz rešenja, ki ga sem prejel v novembru 1934, pa je razvidno, da imam dobiti 1400 Din letno. Ali imam pravico do zaostale svote od leta 1930 do izdaje rešenja? — Rešenje, ki ste ga prejeli leta 1934, mora vsebovati tudi očten datum, od kedaj dalje Vam pripada zvišana invalidnina. Ker ste bili kot 50% invalid pregledani že 1. 1930, brez dvoma od tega dne dalje. Zato naslovite (brez koleka) prošnjo na fin. direkcijo v Ljubljani ter pošljite na vpogled tudi invalidsko »rešenje« v točnem prepisu.

Inženjska podoficirska šola. — F. D., Sv. Anton. — Ali lahko vložim prošnjo za podoficirsko šolo, iz katere sem bil že lansko leto zaradi nesposobnosti odpuščen? Star sem 21 let. — Za vstop v podoficirsko šolo gojenec ne sme biti mlajši kot 18 in starejši kot 21 let.

Ker ste prekoračili 21. leto in ste že potrjeni pri prvem naboru, zaprosite za vpoklic in zahtevajte iz kadra prestop v podoficirsko šolo, če se hočete posvetiti vojaškemu stanu.

Rentnik OUZD 80%. — I. T. p. J. — Rentnina bi se Vam zmanjšala ali ustavila le v slučaju izboljšanja zdravstvenih razmer, zaradi tega ni zaprek za nakup hiše in zemlje.

Vojaški begunec. — I. I. v P. — Ali se kaznuje vojak-begunec, če se vrne v domovino? — Po zakonu o ustrojstvu vojske služi oni, ki se odtegne službi v stalnem kadru, če se zaloti do dovršenega 40. leta starosti, s tem, da služi tri leta.

Služenje pri kr. gardi. — J. Z., Radislavci pri Malj Nedelji. — Sin, ki je bil potrjen za pešadijo, bi rad služil svoj rok pri gr. gardi. Prošnja pa ni bila ugodena. Ali lahko vloži ponovno prošnjo? — Komanda, ki mu je prošnjo zavrnila, je to storila pač iz razloga, ker ni sin ustregel s sem pogojem, ki se predpisuje rekrutom, da se razporedijo na službo v kr. gardi. Zato ne kaže prošnje obnavljati.

Ljudski pravnik.

Pravica do osebne invalidnine. Bal. — Ste 60% invalid. Do leta 1929 ste prejeli redno vsak mesec 40 Din. Od tega časa dalje pa je ustavljena invalidnina in ne prejimate ničesar več. Pravite, da ste posestnik in da plačate za ženo davka letno 340 Din ter da imate vsega davka do 800 Din. Vprašate, ako imate pravico do invalidnine. — Po veljavnem invalidskem zakonu imajo pravico prejemati invalidnino samo siromašni osebni invalidi. Vi ste osebni vojni invalid, niste pa siromašni, ker plačujete letno več kakor 120 Din davka. Ker ne izpolnjujete vseh pa zakonu zahtevanih pogojev, nimate pravice do invalidnine in iste ne morete na nobeden način dobiti. Vsaka pot bi bila odveč in bi imeli z nadaljevanjem samo nepotrebne stroške, ker je zakon popolnoma jasen, kdaj ima vojni invalid pravico do invalidnine. Verjamemo, da ne morete sami delati in da bi morali imeti in plačevati hlapca, ako bi hoteli v redu obdelovati zemljo, vendar v tem pogledu invalidski zakon ne dela nobenih izjem in prednosti.

Razna obvestila.

Načrt zakona o pospeševanju vinogradništva in sadjarstva. Kmetijsko ministristvo je izgotovilo načrt zakona o pospeševanju vinogradništva in sadjarstva. Osnutek zakona je bil poslan v pretres strokovnjakom in interesiranim ustanovam. Zakonski načrt predvideva vinogradniške rajone, izven katerih ne bo dovoljeno saditi vinogradov. Na ta način bo onemogočena proizvodnja slabih vin in bodo zaščiteni vinogradniški hriboviti kraji od konkurence vinogradov v ravnini. Vinogradi iz vinogradniških rajonov, ki bodo urejeni po odredbah zakona, bodo davka prosti 10, oni na živem pesku 20 let. Glede sadjarstva predvideva zakonski načrt, da bo dovoljeno za bodoče po drevesnicah gojiti le določene vrste sadnih dreves in sicer one, ki jih bo odobrilo kmetijsko ministristvo na predlog banovinskih uprav. Poleg državnih in samoupravnih drevesnic bodo obstojale lahko tudi zasebne pod pogojem, da se bodo držale predpisov. Po predpisih zakona zasajeni sadovnjaki bodo davka prosti 6 let, nasadi oljk in orehov 15 let. Zakon priporoča kmetom skupne ali kolektivne nasade. Ustanovila se bo posebna sadjarska šola ter poseben strokovni sadjarski svet. Predviden je nov poklic sadjarskega mojstra. Sadjarski mojstri bi bili nameščeni po vaseh in bi bili praktični čelavci za strokovne sadjarske posle v sadovnjakih in po kleteh.

Na banovinski Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 16. decembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 58 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi poganji in potrebnimi gospodarskimi objekti. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končanem kmetijskem šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Sprejme se tudi nekaj ekstermistov, ki stanujejo izven zavoda. Mesečna vzdrževalnina se določi po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 25 do največ 300 Din. — Prošnje za sprejem (kolek 5 Din) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: krstni list, domovnico, odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo, spri-

čevalo o npravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; obvezno izjavo staršev odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja. Pridni sinovi: manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in želé banovinsko štipendijo ali pa štipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka ter gospodarskega stanja staršev, odnosno varuha. Taki prosilci naj zaprosijo istočasno za odgovarjajočo štipendijo pri vsakem sreském kmetijskem odboru. Podrobnejša poročila daje na željo ravnateljstvo.

Občni zbor podružnice Vinarskega društva za Maribor in okolico se je vršil v Mariboru pri »Orlu« dne 11. maja. Podružnica šteje 118 članov. Izvolil se je naslednji novi odbor: predsednik dvorni svetnik v pokoju Kronvogel, podpredsednik Ivan Šerbinek iz Vrtič, tajnik in blagajnik prof. Franc Vojsk, odborniki: Schwarzbach Avgust, Bistrica pri Limbušu; Godec Anton, šolski upravitelj v pokoju, Limbuš; Zabavnik Josip, kletarski nadzornik v pokoju; Pavlinič F., posestnik iz Št. Petri pri Mariboru; Al. Schicker, veleposestnik iz Sv. Marjete ob Pesnici; Zemljč Franc, hotelir, Maribor, in Šmarčan Janko, oskrbnik iz Jareninskega dvora pri Jarenini. — Sprejete so bile predložene resolucije in odposlane na merodajna mesta.

Tečaj za pridelovanje in kisanje krme se vrši v soboto dne 25. maja na banovinski Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 17. ure.

Zborovanje vinogradnikov v Ormožu. Poročali smo pred kratkim, da bo imelo Vinarsko društvo za Dravsko banovino svoj letošnji občni zbor v soboto dne 1. junija 1935, ob 17. uri v telovadnici meščanske šole v Ormožu. V nedeljo dne 2. junija, ob 8. uri dopoldne, bo istotam vinarski kongres z zelo zanimivimi in važnimi predavanji raznih strokovnjakov. Izletov v Ormoško-ljutomerske in hlaško gorice se morejo udeležiti samo tisti člani Vinarskega društva, ki se bodo za nje do dne 25. t. m. pri Vinarski podružnici v Ormožu prijavili.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 18. maja eo pripeljali 45 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 9—10 Din, slanina 10—12. Kmetje so pripeljali 6 vozov sena 48—50, 2 otave 50, 3 slame 26, 11 voz krompirja 0.50—0.75, novi 1 kg 8—9, 15 vreč čebule 2, česen 8—10, kislo zelje 3, 1 kg kumarc 15, karfijola 5—14, hren 6—8, 1 kg glavnote solate 10—14, radič 1, špargelj šopek 3—6, grah v stročju 2—10, luščeni grah 12—15. Jabolke 9—10, suhe slive 7—11, celi orehi 8, luščeni 22—24. Na trgu je bilo 10 vreč ovsa 0.75, 5 prosa 1.50, 5 ajde 1, 8 fižola 1.50—2. Smetana 8—10, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 20—24, čajno maslo 28—30, domači sir 5—6. Prinesli so 178 kokoši 20—30, 1018 piščancev 18—50, 2 gosi 30, 5 puranov 30—50, 10 rac 15 do 20, 28 domačih zajcev 5—30, 30 kozličkov 30—60 Din.

Mariborski živinski sejem 14. 5. 1935. Prignanih je bilo 17 konjev, 17 bikov, 98 volov, 454 krav in 19 telet, skupaj 605 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na tem sejmu so bile naslednje: debeli voli 1 kg žive teže od 2.75 do 3.75 Din, poldebili voli od 2 do 2.25, plemenski voli 2.25 do 2.75, biki za klanje 2.25 do 3, klavne krave debele 2.50 do 3.25, plemenske krave 2 do 2.25, krave za klobasarje 1.25 do 1.50, molzne krave 2.25 do 2.80, breje krave 2.25 do 2.80, mlada živina 2.50 do 3.50, teleta 3.50 do 4 Din. Prodanih je bilo 325 komadov.

Mariborski svinjski sejem 17. 5. 1935. Na ta sejem je bilo pripeljanih 100 prašičev, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 45—60 Din, 7—9 tednov 70—90 Din, 3—4 mesece 150 do 160 Din, 5—7 mesecev 200—250 Din, 8—10 mesecev 300—350 Din, 1 kg žive teže 4—5.50 Din, 1 kg mrtve teže 7.50—10 Din. Prodanih je bilo 48 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 8—10 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 8—10 Din, telečje meso II. vrste 5—6 Din, svinjsko meso sveže 8—14 Din.